

21 - 19 ביוני 1972

הקומדיה הבלתי-

אלוהית" וכל השאר

במשך כל השבוע פעלנו באופן קדחני כדי למנוע את עריכת ל"ע ומפ"ם משדה-המערך למען הנהגת נישואין אזרחיים. גייסנו לשם כך את כל כוחי-האמצאה שלנו - וברגעים המכריעים של המאבק נאלצו כל מוסדות הכנסת והסיעות לשבור את ראשם איך לסלק את המיכשול שהצבנו. כדי לנתק את דרר-הנסיגה. ברגי עים מסויימים עסקו ראשי-הסיעות. יו"ר הכנסת והיועץ המישפטי לממשלה ביומות שלנו.

לשווא יחפש הקורא זכר למאמץ זה בסיקורים הר ארוכים של העיתונות. כאילו עשו יד אחת, או כאילו קיבלו הוראה מלמעלה, חברו העיתונם והטלוויזיה יחד כדי להשתיק את חלקנו בפרשה זו - השתקה הנמשכת

ernment in August, 1970. Uri Avnery, leader of the small Haolam Hazeh party, afterward tried to reintroduce the bill in his own name to force a showdown vote on the issue, but the Knesset maintained its earlier stance and blocked his effort by a 55-7 vote.

דיווח סוכנות, "יורי" בעיתוני העולם

מזה כמה חודשים, מאז העלינו לראשונה את הצעת-החוק שלנו להתרת נישואין אזרחיים לכל. שום עיתון לא מסר על כך בשעתו לקוראיו.

(מובן שהעיתונים לא קשרו קשר. הם פשוט רדפו אחרי רכילות ודבריהם אחרים, תוך התעלמות כימעט גמורה מן ההתפתחות הפרלמנטרית האמיתית. רק כמה עיתונאים, וביניהם חיים גורי, שנכח בבניין באותו יום, מצאו לנכון לציין את חלקה של סיעתנו והיועצה המישפטי המפולפל" אמנון יזכרוני. כמה שארע. כך עשו גם עיתוני העולם, שקיבלו דיווח מסוכנויות הידיעות הבינלאומיות על פעולתנו.)

אולם לא עסקנו רק בקומדיה הבלתי-אלוהית" של מפ"ם ול"ע למרות המתחיות. עסקנו בעשרות-נושאים אחרים. בין השאר:

● הגשנו הצעה דחופה לסדר-היום נגד הקמת תח-נתיבות בשטח נחל ה"תנינים". הנשיאות הכירה בה דחיפותה, אך לפני שהספקנו להעלותה, וגם בגללה, הוחלט להעביר את התחנה מן המקום. על כן ויתרנו על העלת הצעתנו.

● הגשנו הצעה דחופה לסדר-היום בעניין איום התיאטרונים המיסחריים לסגור את שעריהם. הן נשיאות החליטה לדחות את החלטתה על דחיפת העניין. (למה? ככה.) עירערנו על כך בפני ועדת-הכנסת, והעניין לא נגמר.

● המשכנו במאבק על מיקום מלון הייאו בהר-הצופים בירושלים, סירתית באתר יחד עם ועדת-הפנים, ולקחתי חלק פעיל בחקירת הנוגעים בדבר. (לפני כן דחתה הוועדה ברוב קולות את הצעתנו לפתוח את הר ישיבות על נושא זה לציבור הרחב.)

● נאמתי את אחד הנאומים הקצרצרים ביותר. עומי דות ולשונות 42 דקות כדי לנמק את כל מאות הסתיי גיוותינו לתקציבי כל משרדי הממשלה. השתמשתי ב-60 שניות כדי למחות עוד פעם נגד סירובה של ראשי הממשלה למנות שר-מישפטים קבוע ומיקצועי.

● הגשנו שורה ארוכה של שאילתות. בין השאר על הנושאים הבאים: ריבוי מועשי-השוד בבנקים, פרשת רבין בארצות-הברית, עיסקי התעשייה הא"ז וזירות, קונסולי הכבוד (כמה ישנם כאלה בישראל,

כמה מהם אזרחים ישראליים, מה הן זכויותיהם הר מוקנות להם?) המאסיה בשוק הכרמל, סירוב שר הביטחון לספק לוועדת-החקירה-הביטחון את מסקנות וע דת-החקירה בעניין פיתחת-רפיה, מרשת הקייטנה המשותפת של תרשיחא ומעלות, מעשי-ההמס של "קבלני העבודה" ערביים ("הראיסים") המספקים 6000 פועלים ליום לשוק היהודי, גוזלים כשליש משכרם. ● הגשנו הצעה דחופה לסדר-היום (שלא הוכרה), וגם כמה שאילתות, בקשר עם סיור ראשי-הממשלה בחבל אשכול, בו הצדיקה את הפינוי הבלתי-יחוקי של הבדואים בפיתחת-רפיה, שבוצע בלי הוראות הממשלה; ונתנה גיבוי פומבי לקצין הבכיר שנוגף בטרסה זו.

למר דיין

אין מה להוסיף

הדבר כבר הפך לחלק מן הפולקלור של הכנסת. משה דיין מסרב להשיב לשאלות בכנסת. מכיוון שיו"ר הכנסת אינו מעז לצוות עליו לנהוג על-פי החוק והתקנון, יכול דיין שקטס להפוך את הכנסת לצחוק - תקדים שיש בו כדי לעורר למחשבה רבה, נוכח האפשרות שאיש זה יהיה אי-פעם ראש-ממשלה, ואחראי לקיום הדמוקרטיה הפרלמנטרית במדינה. אולם בינתיים מתנהל הדו-קרב.

חה"כ אורי אבנרי שאל את שרי-הביטחון: נמסר לי כי תקופת שירות-החובה בצה"ל שר עולים חדשים יוצאי-צבא קצרה בשנה מתקופת השירות הרגילה של תושבים ואזרחים ישראליים אחרים. אבקש לדעת:

- (1) האם הידיעה נכונה?
- (2) אם הידיעה נכונה - מה הן הסיבות לקיצור תקופת השירות אצל עולים חדשים?

שוטרים וח"כים

בעת הקומדיה הגדולה של הדיון בהצעת-החוק של גידעון האזנה, היה אולם הכנסת מלא. בעת ההצבעה על הצעת-החוק מקבילה שלי נכחו עדיין 62 חברי-הכנסת - וזה אחרי ברי-חת כל חברי-הכנסת של מפ"ם, הליברלים ול"ע. אולם בשאר הדיונים עמד אולם הכנסת בשי-ממונו. הדבר הגיע ממש לשיאו בעת הוויכוח השנתי הידול של משרד-המישטרה. משרד שן פעולתו נוגעת לכל אזרח במדינה, ושכלל אזרח יש מה לומר על מישו ומחדליו. בעוד שצמרת המישטרה האוינה לוויכוח ב-

אדיבות, נכחו באולם, במשך רוב הזמן, כחצי תריסר חברי-כנסת. כאשר הגיע תורי נאום על נושא זה (ראה מיסגרת בעמוד 31) הקדמתי לדברי את המילים הבאות:

אדוני היושבר-ראש, כנסת נכבדה. במשך כל שעות הדיון היום נכחו באולם יותר שוטרים מאשר חברי-כנסת. אולי היה כדאי לשלוח את השוטרים לחפש את חברי-הכנסת. אפשר להוציא גם מודעה ב"גוסח: "WANTED" - "מבוקשים: חברי כנסת שיישבו באולם".

דומני שמבחינה זו הגיעה הכנסת לשפל שלא היה כדוגמתו גם בעבר. חברי-כנסת נואם, מסיים - יוצא מן האולם, יחד עם כל הסיעה שלו. אין לו עניין בדברי שאר הנואמים, ולעיתים קרובות גם לא בדברי השר, המשיב לנאום. הוויכוח מת, השיכנוע ההדדי הפך למיקציה, וחברי-הכנסת עולים על הדוכן ביודעם שהם מדברים אל הקיר, אל הפרוטוקול - ואל הציבור בחוץ.

משה דיין: לשאלות 1-2: לא אוכל להוסיף ל- נאמר בתשובתי לשאלתה 4095. היו"ר טובה סנהדראי: שאלה נוספת לחבר-הכנסת אבנרי. אורי אבנרי: כבוד השר, מה הוא הקיצור המירבי (של תקופת השירות של העולים?) שרי-הביטחון משה דיין: אין לי מה להוסיף למה שאמרתי קודם.

חה"כ אורי אבנרי שאל את שרי-הביטחון: בהתייחסי לפרשתו של גיורא נוימן, הנני מב- קש לדעת:

- (1) האם נכון כי נוימן הסכים לשרת במיסגרת של"ת?
- (2) האם הוחלט למצוא פתרון לבעייתו במיסגרת שירות של"ת? אם לא - מדוע לא?
- (3) האם נבחן עניינו של גיורא נוימן גם בהשוואה לעניינם של בחורי-הישיבה, שאינם משרתים ב"צה"ל? אם כן - מדוע הוחלט להבחין בינו לבין תל-מידי-הישיבות?

משה דיין: לשאלות 1-3: לא אוכל להוסיף ל- נאמר בתשובתי לשאלתה מס' 4580. היו"ר טובה סנהדראי: שאלה נוספת לחבר-הכנסת אבנרי. אורי אבנרי: כבוד השר, בהמשך לשאלתי השלישית, על סמך איזו תקנה משוחררים בחור-רי-הישיבות? שרי-הביטחון משה דיין: לא אוכל ל- הוסיף למה שאמרתי עד כה.

תשובה זו גובלת בחוצפה, כי משה דיין מסרב כאן למסור לכנסת על סמך איזו תקנה הוא משחרר אלפי בחורי-ישיבות.

מסוג אחר חיתה השאלה והבאה. הפעם הצגתי לו שאלה נוספת שאני די מתנאה בה - שעוררה בין הנוכחים באולם גלי צחוק, מטעמים מובנים: חה"כ אורי אבנרי שאל את שרי-הביטחון: במאמר-מערכת שנתפרסם בהארץ נמסר כי מתוך מאמר קודם שנדפס בהארץ על פיתחת-רפיה, הו-ציאה הצנזורה קטעים רבים, שלרובם ככולם אין משי-מעוה ביטחונית או צבאית.

באותו מאמר-מערכת נמסר כי מחיקת הצנזורה באו עקב הנחיות מפורשות, "שניתנו מלמעלה". לטענת בעל המאמר נועדו המחיקות אך ורק כדי למנוע מישראלים מידע, שאין בו משום גילוי סודות צבאיים או ביטחוניים. הנני מבקש לדעת:

- (1) האם נכונות הטענות לעיל?
- (2) האם ניתנו הנחיות כמצויין לעיל? אם כן - מטעם מי?

משה דיין: לשאלות 1-2 - לא. היו"ר טובה סנהדראי: שאלה נוספת לחבר-הכנסת אבנרי. אורי אבנרי: כבוד השר, בימים האחרון ניס נתפרסמו בעיתונות הודעות-תימיה מצד גר-פים שונים באלוף פיקוד הדרום, מר אריה שרון. האם לאור עובדה זו לא ראוי לציין מי היה "הקצין הבכיר" שנוגף בפרשה זו? שרי-הביטחון משה דיין: אין לי מה ל- הוסיף למה שאמרתי קודם. מה שחשבתי על שא-לות אלו עד עכשיו.

בינתיים תפסתי את השיטה וגיבשתי לי שיטה נגדית: לשאול שאלה שאי-אפשר להשיב עליה בדרך זו. הודומות באה כאשר ענה דיין על שתי שאלות-תות מפורטות שלנו על הידיעות בדבר כי י"יות חמור רים בתעשייה האווירית, הכפופה למשרד-הביטחון. כדרכו, השיב דיין (יומיים בלבד אחרי הגשת ה-שאלות): "אין לי מה להוסיף".

אלא שהפעם הצגתי לו שאלה מסוג אחר. דיין התחיל להשיב את תשובתו הסטנדרטית ("אין לי מה להוסיף...") כשלתע תפס את עצמו. אורי אבנרי: כבוד השר, פורסם בעיתונות כאילו היתה מחלוקת בין עוזר שרי-הביטחון, מר צבי צור, ובין שרי-הביטחון, על נושא זה. האם יכול כבוד השר לומר משהו על כך? משה דיין: (נעצר לרגע, מהסס, משיב): אין זה נכון!

חגורות בטיחות

ומקומות חניה

בסיכום לדיון הכללי על מצב תאונות הדרכים, הצענו את הצעת-הסיכום הבאה (שלא נתקבלה, כמובן): (1) הכנסת קובעת שיש צורך במאמץ בלתי-שיגרתית למילחמה בתאונות-הדרכים, ובין השאר: (א) לרכו ביד אחת את כל הסמכויות הדרושות למשימה זו, המפורטות כיום במשרדי ממשלה שונים; (ב) להעביר לידי משרד-התחבורה את סלילת ה-כבישים, הסדר התחבורה בערים, וכל שטחי התיכ-נון הנוגעים לתחבורה. (2) הכנסת מטילה על הממשלה לאחוז באמ-צעים בלתי-שיגרתיים כדי לפתור את בעיות החנייה, ובכלל זה - עד לפיתרון הכולל - התרת חנייה למכוניות פרטיות על מידרכות ברחובות צדדיים. (3) הכנסת מטילה על הממשלה להנהיג תוך שנה חובת חנייה של הגורות-ביטחות בכבי-שים בינעירוניים.